

Ιστορικός τόπος ο Σιδηροδρομικός Σταθμός Καρυάς Φθιώτιδας

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Στον χαρακτηρισμό του χώρου του Σιδηροδρομικού Σταθμού της Καρυάς στη Φθιώτιδα ως ιστορικού τόπου προχωρά το Υπουργείο Πολιτισμού, σε συνέχεια της θετικής γνωμοδότησης του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων.

Ο Σταθμός της Καρυάς, ως τόπος σημαντικών ιστορικών γεγονότων, αποτελεί μνημείο της βαναυσότητας και της θηριωδίας του ναζισμού και είναι αναπόσπαστο μέρος της συλλογικής ιστορικής μνήμης, όχι μόνο για τους Έλληνες, αλλά και για την παγκόσμια κοινότητα. Το έργο εξυπηρετούσε τις ανάγκες ανεφοδιασμού των Ναζί, που είχαν εντείνει τις προσπάθειες μεταφοράς πρώτων υλών και στρατιωτικών δυνάμεων. Οι υποσιτισμένοι και εξουθενωμένοι εργάτες

αναγκάζονταν να σπάζουν πέτρες με τα χέρια και να φορτώνουν βαγονάκια υπό βίαιες συνθήκες. Πολλοί πέθαναν είτε από εξάντληση είτε από εκτελέσεις. Μετά την ολοκλήρωση των έργων, το εργοτάξιο εγκαταλείφθηκε. Οι ξύλινοι στρατώνες αφαιρέθηκαν από αντάρτες, και σήμερα σώζεται μόνο ένα πέτρινο κτήριο και ένα πηγάδι.

Η Υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη δήλωσε: «Η Καρυά αποτελεί τόπο καταναγκαστικής εργασίας και μαρτυρία του Ολοκαυτώματος στην Ελλάδα. Είναι ένα από τα μέρη όπου, οι Ναζί εφάρμοσαν την πολιτική της “εξόντωσης Εβραίων μέσω της καταναγκαστικής εργασίας”. Οι εργάτες έπρεπε να ανοίξουν μια τομή στην πλαγιά ενός βουνού για μια σιδηροδρομική γραμμή, κάτω από απάνθρωπες συνθήκες, ενώ πολλοί πέθαναν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αυτής. Στο εργοτάξιο εργάστηκαν 300 ως 500 Εβραίοι από τη Θεσσαλονίκη. Οι ελάχιστοι επιζώντες με την επιστροφή τους στην πόλη τον Αύγουστο του 1943, πήραν τον δρόμο για το Άουσβιτς. Για τον χαρακτηρισμό του Σιδηροδρομικού Σταθμού της Καρυάς ως ιστορικού τόπου, χρησιμοποιήθηκαν τα τεκμήρια από διεθνές ερευνητικό πρόγραμμα που φωτίζουν την τραγική ιστορία της ναζιστικής καταναγκαστικής εργασίας στην Ελλάδα. Το Υπουργείο Πολιτισμού με την απόφαση αυτή, όπως και με την υποστήριξη της κοινής έκθεσης που διοργανώθηκε σε Αθήνα και Βερολίνο, πριν από έναν χρόνο, αφιερωμένη στην καταναγκαστική εργασία των Ελλήνων Εβραίων κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής, αναγνωρίζει τα γεγονότα στην Καρυά και αποτίει φόρο τιμής στα θύματα της ναζιστικής καταναγκαστικής εργασίας στην Ελλάδα. Το διασωθέν φωτογραφικό αρχείο Ρέσλερ αποτελεί σπάνια τεκμηρίωση του εγκλήματος, ενώ η ίδια η βραχύδης τομή αποτελεί διαχρονική μαρτυρία της “εξόντωσης μέσω εργασίας” που εφάρμοσαν οι Ναζί στην Καρυά. Ο Σιδηροδρομικός Σταθμός της Καρυάς συνιστά ένα βήμα προς την ιστορική δικαίωση και τη διατήρηση της συλλογικής μνήμης του Ολοκαυτώματος στην Ελλάδα. Στόχος του Υπουργείου Πολιτισμού είναι η εκπόνηση των αναγκαίων μελετών για την αποκατάσταση του Σιδηροδρομικού Σταθμού και την επανάχρησή του ως εκθεσιακό χώρο που να συντηρεί και να αναδεικνύει τη μνήμη αυτών που υπήρξαν θύματα του μίσους και της θηριωδίας των Ναζί».

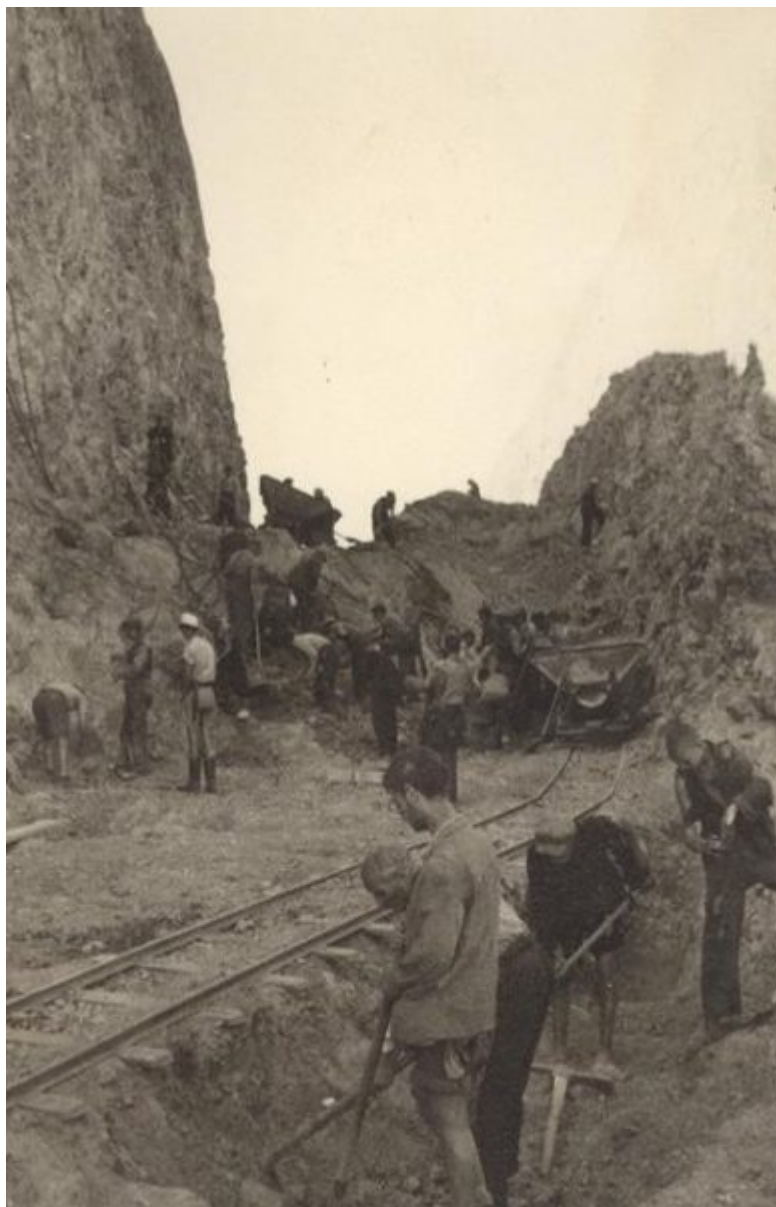
Η Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Θεσσαλίας και Κεντρικής Στερεάς Ελλάδας, στο πλαίσιο της αποστολής της για την τεκμηρίωση και προστασία των νεότερων πολιτιστικών αγαθών, προώθησε στη Διεύθυνση Προστασίας και Αναστήλωσης Νεωτέρων και Σύγχρονων Μνημείων φάκελο τεκμηρίωσης για τον χαρακτηρισμό του Σιδηροδρομικού Σταθμού Καρυάς Φθιώτιδας και της ευρύτερης περιοχής του εργοταξίου της Οργάνωσης Todt ως ιστορικού τόπου, σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 17 του Ν. 4858/2021. Το υλικό

τεκμηρίωσης των γεγονότων στην Καρυά προέκυψε από το ερευνητικό πρόγραμμα «Θανάσιμη Καταναγκαστική Εργασία στην Καρυά - Γερμανική Κατοχή και το Ολοκαύτωμα στην Ελλάδα», το οποίο εκπονήθηκε από το Πανεπιστήμιο του Όσναμπρικ σε συνεργασία με το Κέντρο Τεκμηρίωσης Ναζιστικής Καταναγκαστικής Εργασίας και το Ίδρυμα Μνήμης για τους Δολοφονηθέντες Εβραίους της Ευρώπης. Στο επίκεντρο της έρευνας βρέθηκε το φωτογραφικό αρχείο του Γερμανού μηχανικού Χανς Χέρμαν Ρέσλερ, το οποίο διασώθηκε το 2002 από τον Ανδρέα Ασσαέλ, γιο επιζώντα του Ολοκαυτώματος. Το αρχείο περιλαμβάνει πολύτιμες φωτογραφίες που τεκμηριώνουν τις απάνθρωπες συνθήκες καταναγκαστικής εργασίας εκατοντάδων Ελλήνων Εβραίων από το γκέτο της Θεσσαλονίκης στο εργοτάξιο της Καρυάς το 1943. Το ερευνητικό πρόγραμμα εντόπισε υλικά κατάλοιπα και άλλα ίχνη του εργοταξίου και των συνθηκών διαβίωσης των Εβραίων που χρησιμοποιήθηκαν στα καταναγκαστικά έργα. Στην αυτοψία που πραγματοποίησε η αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού επιβεβαίωσε τον ιστορικό χαρακτήρα της περιοχής του Σιδηροδρομικού Σταθμού Καρυάς.

Η Καρυά βρισκόταν στην περιοχή της ιταλικής κατοχής, αλλά οι Γερμανοί είχαν πλήρη έλεγχο του σιδηροδρομικού δικτύου. Η στρατηγική σημασία του σημείου ήταν καθοριστική, καθώς εκεί η γραμμή περνούσε κοντά στο Λιανοκλάδι, σημαντικό σταθμό διαλογής. Το 1943, Εβραίοι άνδρες από τη Θεσσαλονίκη οδηγήθηκαν στην Καρυά Φθιώτιδας για καταναγκαστική εργασία. Εκεί, υπό τη διοίκηση της γερμανικής Οργάνωσης Todt, και με σκοπό την εξυπηρέτηση των στρατιωτικών αναγκών της Βέρμαχτ, κλήθηκαν να διανοίξουν μια σιδηροδρομική τομή μήκους 100 και βάθους 20 μέτρων σε βραχώδη βουνοπλαγιά, ώστε να δημιουργηθεί παρακαμπτήρια γραμμή στη διαδρομή Αθήνα-Θεσσαλονίκη.

20 Απριλίου 1943. Άφιξη των Εβραίων του συνοικισμού Χρις στο εργοτάξιο

**Από το εργοτάξιο στην Καρυά το 1943. Το βουνό κόβεται
και ένα τεχνητό φαράγγι δημιουργείται**

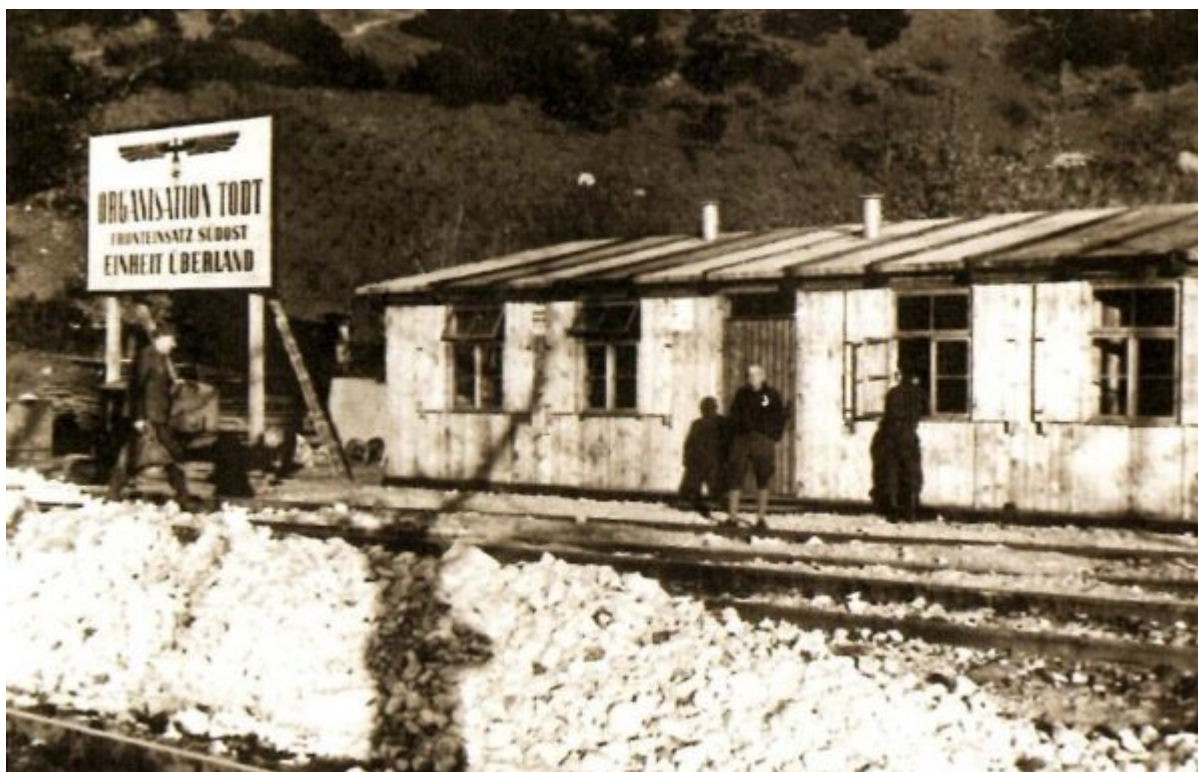
Εργασίες για την τομή υπό την επίβλεψη Γερμανού επόπτη

Η τομή στο βουνό από κοντά το 2025

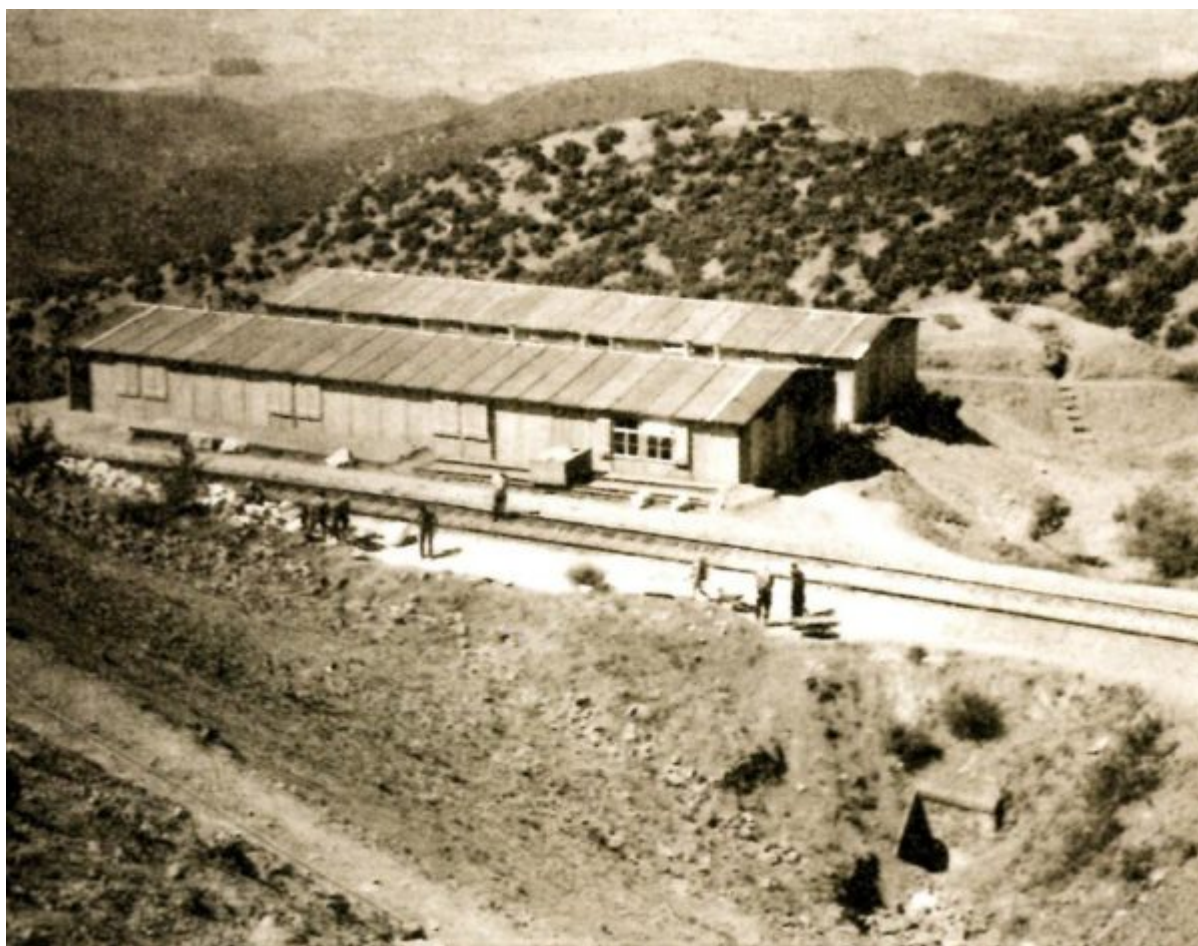
Η τομή στο βουνό σε κόκκινο κύκλο. Καρυά 2025

Κτήριο Διοίκησης Τοντ δίπλα στο πέτρινο κτήριο των κλειδούχων. Πινακίδα της Todt στον Σταθμό της Καρυάς

Οι Εβραίοι το μεσημέρι της 20ης Απριλίου. Μπροστά ο στατοπεδάρχης της Todt

Οι παράγκες των εργατών. Μια για κάθε δωδεκάωρη βάρδια

Στον χώρο πίσω από το βουνό που έγινε η τομή βρίσκονται ακόμα σημάδια από τα έργα, ράγες, καρότσι βαγονέτου (2025)

Το βοηθητικό πέτρινο κτήριο. Υφιστάμενη κατάσταση

Το εργοτάξιο στην Καρυά. Μοντέλο εδάφους του Πανεπιστημίου του Όσναμπρυκ